

Voorzitter: C. Nieuwenhout (GroenLinks)

Namens de raad: J. van Hoorn (GroenLinks), J. van Veen (PvdA), J. Lo-A-Njoe (D66), T. van Zoelen (PvdD), A. Sijbolts (Stadspartij 100%), D. Brandenburg (SP), I. Jacobs (VVD), M. Goodijk (S&S), S. Wennink (CU), I. van Jaarsveld (CDA), L. van der Laan (PvhN), D. Ram (PVV)

Namens het college: M. Wijnja (wethouder)

Namens de griffie: W. Meijer

Gemeenterekening financieel

00:19:35

Voorzitter: Dames en heren, het is 21:00 uur dus we gaan beginnen aan deze meningsvormende sessie over het raadsvoorstel de Gemeenterekening 2022. We focussen vanavond op de financiële paragrafen. Dat gaat om programma's 4.3 en 4.4, paragrafen 3-6 en 8, de Jaarrekening, het accountantsverslag, et cetera. Het is aan jullie zelf om dat in te vullen. De technische vragen hebben jullie als het goed is allemaal de afgelopen weken al gesteld. Dat gaan we dus nu niet meer doen. Het gaat nu om het politieke debat en natuurlijk vooral over uw oordeel over hoe het college het afgelopen jaar gedaan heeft. We hebben drie minuten spreektijd per fractie, exclusief interrupties. Na de termijn voor de raad kijken we even of er een schorsing is of niet. Daarna heeft het college nog 25 minuten voor reacties. Er zijn geen insprekers, dus we gaan direct naar de raad. Wie wil er graag als eerste het woord? GroenLinks.

00:20:43

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Het is vandaag al meerdere malen aangehaald in meerdere sessies, maar onze tijd kenmerkt zich door de ene crisis na en ook gelijktijdig met de andere crisis. Oorlog, pandemie en inflatie. Allemaal heeft het gevolgen voor de situatie in Groningen. Tegelijkertijd, ik moet het zeggen, is er nog altijd sprake van een ontoereikende structurele financiering van het Rijk. Voorzitter, we kunnen praten over ambities, doelen en vergezichten, maar uiteindelijk draait het erom dat we in Groningen doen wat nodig is. We hebben de verantwoordelijkheid en wij nemen die verantwoordelijkheid om de verschillende crisis zo goed mogelijk het hoofd te bieden. Ook om onze Groningers te kunnen ondersteunen en uiteindelijk te gaan voor een duurzaam en groen Groningen. Veel gaat dan ook goed.

00:21:30

Voorzitter: U heeft een interruptie. Ik was al zo meegevoerd in uw verhaal. De heer Sijbolts.

00:21:37

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u, Voorzitter. Ik begrijp dat de GroenLinks-fractie niet vooraf het hele verhaal met elkaar deelt. Doen wat nodig is, dat is op zich een mooie ambitie. Zeker als we kijken waar het gaat om bestrijding van armoede, energiarmede en woningtekorten.

00:21:54

Voorzitter: Komt u tot een vraag.

00:21:56

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Is GroenLinks het met me eens dat de

gemeente misschien ook wel wat minder kan doen dan af en toe en misschien wat meer moet gaan kijken naar de kerntaken van de gemeente? We zien dat ook een beetje in het rapport van de accountant.

00:22:07

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, het zal u niet geheel verrassen dat ik dat niet met de heer Sijbolts eens ben. Althans, ik ben het er wel mee eens dat we ons moeten beperken tot wat we moeten doen. Alleen ik geloof dat wij daar een veel grotere taak in hebben dan dat de heer Sijbolts denkt dat wij hebben. Ik geloof dat wij ons al beperken tot wat wij moeten doen. Wij hebben alleen een hele grote verantwoordelijkheid en wij zijn bereid die verantwoordelijkheid te nemen.

00:22:26

Voorzitter: U heeft ook nog een interruptie van Student en Stad.

00:22:32

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Ik ben benieuwd of GroenLinks dit met mij deelt. Inderdaad, we moeten nu doen wat we moeten doen, maar we moeten ook over tien, vijftien, twintig jaar kunnen doen wat we moeten doen. Daar is ook een bepaalde financiële positie voor nodig. Deelt de heer Van Hoorn dat met mij?

00:22:50

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, in zekere zin, maar ik ga dit gebruiken als bruggetje naar de rest van mijn woordvoering. Hopelijk naar tevredenheid van mevrouw Goodijk en anders hoor ik het. Voorzitter, we moeten inderdaad doen wat we moeten doen, maar dit moeten we ook blijven doen. Dan moeten we het hebben over geld. Gezien de tijd wil ik drie dingen aanhalen in een nog iets hoger tempo dan ik initieel had gedacht. Allereerst, Voorzitter, het rekeningresultaat. Er zijn af en toe wat misvattingen over 80 miljoen versus 26 miljoen. Laten we er helder over zijn. Uiteindelijk hebben we een rekeningresultaat gehad, met name door omstandigheden waar wij geen invloed op hebben - een extra uitkering uit het Gemeentefonds en plusjes bij samenwerkingsverbanden - wat leidt tot 26,9 miljoen. Daar is inmiddels al weer het een en ander op uitgegeven. Voorzitter, het is van belang dat wij doen wat we doen, maar dat betekent ook dat we dit moeten kunnen blijven doen in de toekomst. In lijn met wat mevrouw Goodijk zei vergt dat keuzes. Allereerst vergt dat de keuze dat wij vanaf nu meer dan alleen het zeggen het ook daadwerkelijk integraal gaan afwegen. Dus dat wij niet stellen: we moeten integraal afwegen want dat is belangrijk, maar vervolgens bij ieder ding wat we belangrijk vinden... Begrijp me niet verkeerd. We doen uitsluitend belangrijke dingen, maar we moeten integrale keuzes maken. Dus ja, we moeten verder kijken dan alleen de dag van vandaag en een belangrijk onderdeel daarvan is integraal afwegen.

00:24:12

Voorzitter: U stopt zelf al voor de interruptie. Student en Stad.

00:24:19

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank u wel. Ik ben benieuwd of voor de heer Van Hoorn keuzes maken betekent dat het slechts het prioriteren is of is dat keuzes maken in dingen die we misschien dan niet meer moeten gaan doen?

00:24:30

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Voorzitter, mevrouw Goodijk noemt in beide gevallen voorbeelden van keuzes. Beide zijn waar. Alleen wat mij betreft moeten we nu vooral kijken naar de dingen die we moeten doen en op welke manier we dat allemaal wel kunnen doen. Dus de vraag is niet zozeer: wat doen we wel en wat doen we niet? De vraag is: hoe gaan we met de beperkte middelen die we hebben ervoor zorgen dat we alles wel kunnen doen? Voorzitter, een ander belangrijk punt is dat we een heleboel hebben op te lossen. Daar heb ik net ook al aan gerefereerd. De financiële situatie zoals deze gecreëerd wordt door het Rijk is niet bepaald rooskleurig. Een van de dingen die we nodig hebben, wat de GroenLinksfractie betreft, om toch deze verschillende crisissen het hoofd te bieden, is publieke regie. Een belangrijk onderdeel van publieke regie betreft de zogenaamde verbonden partijen. De accountant refereerde er al aan dat daarop het een en ander verbetert.

00:25:22

Voorzitter: Tijd om af te ronden.

00:25:23

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Daar was ik al een klein beetje bang voor. Verbonden partijen: wij hebben behoefte aan meer regie, dus wij kijken met veel enthousiasme uit naar de nieuwe Kadernota. Laten we daarbij wel even het onderzoek van de Rekenkamercommissie afwachten. Om ook de rest van de raad recht te doen met betrekking tot de kengetallen: het is me bekend hoe ze erbij zijn. Alleen in het licht van alles wat we te doen hebben zijn mijn fractie en ik tevreden met hoe ze er nu voorstaan. Ik investeer liever in wat nodig is dan dat ik ga sparen voor een toekomst die niet zo mooi is. Dank u wel, Voorzitter.

00:25:58

Voorzitter: Hartelijk dank. De PVV voor de woordvoering.

00:26:02

De heer Ram (PVV): Ik heb een interruptie, Voorzitter.

00:26:04

Voorzitter: Ja, maar de tijd is op dus dat kan niet meer. Tenminste, u mag in uw eigen woordvoering uw eigen mening geven.

00:26:13

De heer Ram (PVV): Dan wacht ik nog even.

00:26:13

Voorzitter: Dat is goed. Welke andere fractie wil graag het woord? De heer Sijbolts.

00:26:20

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u wel, Voorzitter. Laat ik dan beginnen dat ik blij ben met de woorden van de heer Van Hoorn dat hij vindt dat we meer integraal moeten afwegen. Dat is in het verleden bij de GroenLinks-fractie soms nog wel eens anders geweest. In elk geval in mijn beleving. Dat biedt misschien wel hoop voor de toekomst. Zo een uitleg over doen wat je moet doen... De uiteindelijke uitleg ontging mij een beetje, maar daar komen we volgende week nog wel over te spreken. Volgens mij zat er

nog niet echt een keuze in. Dan over de Jaarrekening: ik ga niet al mijn kruid verschieten voor volgende week, maar ik wil college toch wel feliciteren vanaf deze plek. We staan nou op plek twee van het COELO-lijstje met de hoogste woonlasten.

00:27:02

Voorzitter: U heeft een interruptie van GroenLinks.

00:27:08

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Dank u wel, Voorzitter. Is de heer Sijbolts het met me eens dat het van belang is om een onderscheid te maken tussen woonlasten voor eigenaren van woningen en woonlasten voor mensen die huren in de gemeente? Is de heer Sijbolts het in die context zich bewust en het met mij eens - via de Voorzitter - dat plek twee, waaraan wordt gerefereerd, totaal niet hetzelfde beeld geeft dan als wij naar de huurders zouden kijken? Juist omdat wij lage afvalstoffenheffing hebben en riool...

00:27:36

Voorzitter: Het is duidelijk. De heer Sijbolts.

00:27:39

De heer Van Hoorn (GroenLinks): Nee, dat ben ik niet met de heer Van Hoorn eens. Ik kom daar volgende week uitgebreid op terug. We maken ons vooral over de toekomst van de gemeente zorgen. Ook als we kijken naar de schuldpositie van de gemeente Groningen. De lokale lasten blijven gemiddeld genomen in vergelijking met andere gemeenten heel erg hoog. De gemeente Utrecht komt pas op plaats dertien bijvoorbeeld, dus dat zegt wel iets. Voorzitter, ik was al bang dat ik hier niet over had moeten beginnen.

00:28:08

Voorzitter: U heeft nog een interruptie van de PvdA.

00:28:10

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel voor het woord, mevrouw de Voorzitter. Misschien inderdaad niet, maar u gaf aan dat we het er nog uitgebreid over gaan hebben. Toch ben ik wel benieuwd, want het verbeteren van de solvabiliteit of van die schuldquote kost veel geld. Dus dan kan je veel dingen niet doen. Tegelijkertijd hoor ik u ook zeggen dat we de woonlasten omlaag moeten brengen. Hoe gaan we dat rijmen en wat is daarin het voorstel? Wat zijn de grote keuzes die de Stadspartij wil maken om zo drastisch te bezuinigen dat de solvabiliteit omhooggaat?

00:28:38

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, dank voor deze vraag van de heer Van Veen. Dit is mijn dertiende cyclus van het Jaarrekening-debat. Ik ga niet zeggen dat ik al dertien jaar hetzelfde roep. Het komt wel in de buurt. Het enige wat ik zie verschuiven is dat de schuldpositie steeds groter wordt en de mogelijkheden om als gemeente te investeren steeds kleiner. Dus die zorg is onverminderd groot. Wij delen als Stadspartij 100% voor Groningen veel ambities waar het gaat om investeren. Veel investeringen vinden wij ook belangrijk. Alleen wat we nu zien is dat de rekening steeds verder vooruitgeschoven wordt. De financiële positie van de gemeente Groningen komt steeds verder onder druk te staan. De mogelijkheid om te investeren vanuit eigen geld wordt steeds kleiner. Dan is het heel goed dat wij vasthouden aan ambities. Als we straks het geld niet meer hebben en

toekomstige generaties opzadelen met grote problemen, dan is dat een verantwoordelijkheid die ik niet op die manier zou willen nemen.

00:29:33

Voorzitter: U heeft nog een interruptie van de heer Brandenburg.

00:29:38

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, twee korte vragen. Een: is de Stadspartij het niet met mij eens dat we ook een periode hebben gehad dat het weerstandsvermogen ruim onder de 100 procent zat? Laten we zeggen 60 en dat het toch wel is verbeterd over de jaren heen? Twee: is Groningen niet een veel mooiere stad om te wonen dan Utrecht?

00:30:01

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dat laatste ben ik zeker met de heer Brandenburg eens. Het eerste punt wat u maakt over het weerstandsvermogen was inderdaad een serieus compliment wat ik aan het college had willen maken. Dat is ook wel eens anders geweest. Toch zien wij ook dat de stille reserves van Enexis daarin opgenomen zijn. Dat is geen hard weerstandsvermogen, want we hebben het geld immers niet. Uit het jaarverslag van Enexis blijkt, in tegenstelling tot de rekening van de gemeente, dat er geen waardering van aandelen in Enexis heeft plaatsgevonden. Dat staat in het jaarverslag van Enexis. Daar zijn ze nu wel mee bezig. Wij spreken wel onze zorgen uit, want dat heeft de gemeenteraad van Groningen in het verleden vaker gedaan. Het zou maar eens zo kunnen zijn dat er misschien dingen gebeuren in de energiemarkt waardoor die aandelen van Enexis minder waard worden. Dan zakken wij door onze hoeven heen, want wij houden nog steeds rekening met een waarde van 50 miljoen euro. Dat vinden wij onvoldoende hard. We zouden het college willen vragen - misschien weer aan de provincie, zoals we dat in 2018 hebben gedaan - te kijken of we die aandelen misschien zouden kunnen verkopen, zodat we in elk geval geld in kas hebben. Als je de voorjaarsbrief leest, dan schrijft het college al over het financiële ravijn in de toekomst na deze raadsperiode. Dan zou het dus fijn zijn om wat extra vet in harde pecunia op de bankrekening te hebben.

00:31:23

Voorzitter: Komt u tot een afronding?

00:31:25

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dan begin ik waarmee ik eigenlijk had willen beginnen. Wij vinden dat wij voor deze onderwerpen en zo een belangrijk debat wat meer tijd zouden moeten inruimen. Drie minuten is te kort voor veel belangrijke zaken.

00:31:42

Voorzitter: Gelukkig heeft u volgende week nog. Welke fractie mag ik dan het woord geven? De Partij voor de Dieren.

00:32:01

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Dank voor de Jaarrekening en het financiële beeld. Het komt er positief uit. Het is een positief resultaat van 26,6 netto die we weer kunnen besteden aan nieuwe mooie dingen voor de begroting. Ik zal beginnen bij het accountantsverslag. Daar staat een zin in. Tenminste, dat komt zeer overeen met wat de heer Van Hoorn van GroenLinks heeft gezegd. De gemeente heeft nu veel uit incidentele

financiering van het Rijk gefinancierd, terwijl er juist structurele financiering nodig is voor de begroting om die sluitend te houden. Dus daarom is het inderdaad belangrijk dat vanuit het Rijk in de toekomst meer zekerheid hebben wat we kunnen uitgeven in plaats van allerlei incidentele potjes die we ook door crisis krijgen. Verdergaand op het accountantsverslag staat daar iets in wat ik heel erg mooi vind van de accountant die dat aanbeveelt. Die zegt: "Om beter op de klimaatdoelstellingen te sturen..." Alles hangt tegenwoordig samen met de kosten die we maken en de risico's die we hebben met het klimaat en onze CO₂-uitstoot. Om beter op die opgave te kunnen sturen adviseren zij om de klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen onderdeel te laten zijn van de P&C- cyclus. Bijvoorbeeld een integrale klimaatbegroting als onderdeel van de paragraaf of bijlagen is dan aan te bevelen. Zo kunnen we met die verschillende onderwerpen in zo een Jaarrekening laten zien wat we op die verschillende klimaatdoelstellingen hebben gehaald in dat jaar. Nu hebben we wel een duurzaamheidsparagraaf, maar ik ben benieuwd hoe we dat verder kunnen uitbreiden met indicatoren. Als ik bijvoorbeeld kijk naar de reactie van het college...

00:34:00

Voorzitter: U heeft een interruptie, dus ik wachtte even op het einde van uw zin. De heer Lo-A-Njoe.

00:34:05

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Goed om te horen dat de Partij voor de Dieren hecht aan de woorden en het oordeel van de accountant. De accountant gaf ook aan dat de solvabiliteit echt te laag is. Te laag ten opzichte van andere Nederlandse gemeenten dan wat gebruikelijk is. Risicovol is het label wat daaraan hangt. Het is ook te laag ten opzichte van onze eigen doelen. Ik ben benieuwd hoe de Partij voor de Dieren dat beoordeelt.

00:34:28

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Ik heb voor het eerst in mijn woordvoering een kopje weerstandsvermogen opgenomen. Voor het eerst ga ik daar echt werk van maken. Ik ga daarop terugkomen, want ik wil even verder op die klimaatdoelstellingen. Tenminste als ik nog genoeg tijd heb.

00:34:44

Voorzitter: Vervolg interruptie.

00:34:45

De heer Lo-A-Njoe (D66): Misschien moet ik toch duidelijker articuleren. Ik vroeg om het oordeel over de solvabiliteit, niet over het weerstandsvermogen. Kan ik daar een antwoord op krijgen?

00:34:54

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Nee, dat ook. Ik wil er even op terugkomen hoe onze schuldenpositie is en hoe wij dingen kunnen betalen. Ik wil nu even doorgaan op wat ik heb over die klimaatbegroting. Er is een reactie van de collegebrief. Daar staat: 'Wij komen nog terug op die aanbevelingen', maar gaat er verder niet op in. 'Het heeft onze aandacht.' De vraag is: welke aandacht heeft dat en welke uitvoering krijgt dat? Mijn fractie vindt dit een zeer positieve uitkomst of aanbeveling. Ik ga nu even gelijk door voor de heer Lo-A-Njoe.

Ik wil beginnen met het weerstandsvermogen. Het is goed dat we een eerlijker beeld krijgen over het weerstandsvermogen door bijvoorbeeld het gat van 2026 niet te dekken in de algemene reserve, maar dat we dat gaan betrekken bij de begroting. Zo weten we welk geld we beschikbaar hebben voor dat weerstandsvermogen. Dat is natuurlijk wel een punt van zorg, want er zijn vele risico's. De accountant heeft WarmteStad genoemd. Zijn die opbrengsten straks wel zo groot als we verwachten? De energietoeslag voor studenten komt eraan. De accountant zegt dat het op dit moment goed is ingeschat, maar je weet nooit wat daarachter zit.

00:36:13

Voorzitter: U bent al richting het eind van uw spreektijd.

00:36:19

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Voor het eerst in het weerstandsvermogen, dat is uniek, is dat het weer van invloed is. Met het bevrijdingsfestival kan het goed of slecht weer zijn en dat is van invloed op ons weerstandsvermogen. Dat is uniek.

00:36:31

Voorzitter: Op een dag als vandaag heeft het ook financiële consequenties. De heer Lo-A-Njoe....

00:36:37

Voorzitter: Ik kom nu bij de leningen. Echt waar. Het totaal aan leningen is toch toegenomen, 140 miljoen nieuw en daarvan hebben we 104 afgelost. Het zou in de toekomst dus mooi zijn als we meer aflossen dan we lenen. Zeker nu we al op een schuld van 1,5 miljard zitten. Hetzelfde gaat natuurlijk om de uitgezette leningen. Met zo een Jaarrekening krijg je dan uiteindelijk een mooi overzicht van alles wat we gedaan hebben.

00:37:04

Voorzitter: Komt u nu echt tot een afronding?

00:37:10

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Waarom is dat tot stand gekomen en waarom hebben we meer geleend? We zouden vooraf bij de begroting al een inzicht willen hebben van: wat doet het uiteindelijk voor dat schuld totaal? Zodat ook onze kengetallen beter zullen worden of dat we daar beter op kunnen sturen.

00:37:27

Voorzitter: Hartelijk dank. Welke fractie mag ik dan het woord geven? De ChristenUnie.

00:37:36

De heer Wennink (ChristenUnie): Het enthousiasme spat er vanaf, Voorzitter. Ik wilde eigenlijk een beetje aan het einde, maar dat gaat dan niet. Voorzitter, het financiële gedeelte van de Jaarrekening: uiteindelijk is de Jaarrekening natuurlijk een grote bundel van financiën. Ik was een beetje aan het reflecteren op wat je dan zegt. De getallen zijn nou niet geheel rooskleurig, maar - ik denk: daar start ik dan mee - ze zijn wel beter dan wij hadden verwacht bij de begroting. In alles wat we hier vandaag met elkaar wisselen vind ik dat wel een belangrijk punt. De vier: het weerstandsvermogen, de netto schuldquote, de solvabiliteit en de structurele exploitatieruimte. We hebben een positie die wij, volgens mij, allemaal

graag beter zouden zien. Ze zijn allemaal beter dan dat wij bij de begroting voor ons zagen. Ik denk dat het in ieder geval iets is wat we ook positief mogen aanstippen.

00:38:45

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Sijbolts.

00:38:48

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Dank u, Voorzitter. Dat is een mooie analyse van de heer Wennink. Is de heer Wennink het met mij eens dat we voor een deel gered zijn door het Rijk?

00:38:59

De heer Wennink (ChristenUnie): Gered is een beetje lastig woord, denk ik. Gered betekent dat we in een soort hulp zaten. Wij zijn wel afhankelijk van het Rijk, dus in die zin deel ik uw... Misschien dat daar een deel van de vragen vandaag komt. Dat deel ik wel. Die afhankelijkheid blijkt uit bijvoorbeeld het jaar 2026. Het Rijk moet over de brug komen met structurele middelen. Ik denk dat we het daar wel over eens kunnen zijn. Verder zien we bij een aantal streefgetallen dat we er een stukje langs zeilen. We zitten niet overal aan de goede kant van de waardes. Bij de solvabiliteit zien we dat we er rustig naartoe kruipen. We gaan rustig richting de tien procent en we gaan nu richting een interruptie.

00:39:49

Voorzitter: Jullie letten allemaal goed op. Student en Stad.

00:39:53

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Ik hoor de heer Wennink zeggen: "We gaan rustig de goede kant op." Aan de andere kant zijn alle toekomstige investeringen daarin nog niet meegenomen. Dus denkt u dat die rustige weg de goede kant op, misschien uiteindelijk wel rustig de weg de verkeerde kant op zou kunnen worden?

00:40:17

De heer Wennink (ChristenUnie): Ik snap de spanning bij Student en Stad. Daarom is aan ons allen best een zekere voorzichtigheid geboden. Dat betekent dat we uiteindelijk blijven inzetten op dat het van waarde is. Dat is ook wat we in het coalitieakkoord zeggen, maar onszelf wel continu de vraag mogen durven stellen: zijn wij effectief in de inzet van onze middelen? Hebben wij het gezamenlijke doel scherp? Ook en dat vind ik wel heel aardig: kunnen wij proberen om toch met zijn allen een integrale afweging te maken, bijvoorbeeld bij de begroting? Wat betreft de integrale afweging ben ik benieuwd...

00:40:55

Voorzitter: U heeft daar een interruptie op van de heer Ram.

00:40:59

De heer Ram (PVV): Toch even door over die investeringen. Er staan nog wat nieuwe investeringen op het programma: De Nieuwe Poort, Kardinge, Martiniplaza, het Woonbedrijf en WarmteStad. Tel het bij elkaar op en je komt op een bedrag van 600 à 700 miljoen. Dat is nogal wat boven op de schulden of de lening die we nu al hebben van 1,5 miljard. Daar moet op een gegeven moment een keuze in worden gemaakt. Je kan niet 2,2 miljard gaan lenen, toch? Bent u het daarmee eens?

00:41:33

De heer Wennink (ChristenUnie): Ik denk dat het feitelijk misschien zo is dat wij als gemeente dat op zich prima kunnen doen. Of het wenselijk is, is een tweede. Uiteindelijk moeten wij een balans zien te vinden tussen een financieel gezonde situatie en doen wat echt belangrijk is. Als ik nu de thema's zou opsommen, dan zijn dat allemaal grootstedelijke investeringen die van impact zijn op de leefbaarheid in de gemeente en daarin wel zeer wenselijk. Dat blijft een stukje voorzichtigheid. Ik zie de wethouder nog geen zweet op het voorhoofd hebben bij het presenteren van de Jaarrekening. Wat dat betreft wil ik toch positief afronden.

00:42:21

Voorzitter: U heeft een hele korte interruptie van D66.

00:42:25

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik probeer het gewoon bij een andere coalitiepartij, want ik was toch nog niet helemaal tevreden met het antwoord van de Partij voor de Dieren. De vraag aan de ChristenUnie is: hecht de ChristenUnie aan een voldoende solvabiliteitsratio? Sommige partijen vinden dat niet belangrijk. Ik ben benieuwd hoe de ChristenUnie daarin staat. Als ze het wel belangrijk vinden en er wordt langzamerhand naartoe gekropen: in welk decennium denkt de ChristenUnie dat we dan die 20 procent gaan bereiken?

00:42:55

De heer Wennink (ChristenUnie): Ik hoor hier naast mij een mening van de SP. Die zal vast zo meteen worden ingebracht. We hebben de streefwaarden niet voor niks. Ik vind het goed dat we het tien procent korte termijn doel daadwerkelijk in aantocht zien komen. Dit is een soort Sinterklaas. Dat die eraan zit te komen. Volgens mij blijven wij als raad de komende jaren aan de bak in het continu onszelf de vraag stellen: doen wij de goede dingen? Is het waard wat het kost? Zijn wij vooral effectief met de middelen? Uiteindelijk hebben wij hele mooie grootse plannen, maar dat moet wel in een goede financiële positie.

00:43:43

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de volgende woordvoering. Wie mag ik het woord geven? De heer Van der Laan.

00:43:51

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Ook dank richting onze accountant en natuurlijk de ambtenaren die ontzettend veel werk hebben verzet. Mooi dat wij als raad een keer een kijkje mochten nemen in de - ze letten nu net niet op - keuken bij met name het financiële apparaat van onze gemeente. Dat hebben wij als zeer positief ervaren. Wat dat betreft is het accountantsrapport voor onze fractie vooral een belangrijk aanknopingspunt voor het beoordelen van de Jaarrekening. Het college is nu een jaar op stoom. Er is natuurlijk van alles gebeurd. Het woord solvabiliteit viel al even. Dat is een kritische onderwaarde waar je heel lang over kan discussiëren of het te hoog of te laag is. Er is natuurlijk een bepaalde norm en wij zitten ongeveer de helft onder die norm. Dan hebben we nog een heel wensenlijstje. Zo hebben we twee weken geleden met een delegatie prachtige muziekcentra bekeken in respectievelijk Den Haag en Utrecht. We hebben nog Kardinges waar we een aantal ambities hebben liggen. Ook bij een werkbezoek aan Martiniplaza onlangs ging nog een heel plan open met honderden miljoenen. Dat is ook een

beetje de vraag die wij hebben. Wellicht kan de wethouder nu wat openheid van zaken geven, want die andere zeven wethouders zijn er niet meestal.

00:45:35

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Wat voor financieel wethouder hebben wij precies? Is zij conservatief? Zegt zij dat ze inderdaad toch wel een beetje moet letten op die solvabiliteit, want Kardinge, muziekcentrum en Oosterpoort is toch wel heel veel? Of zegt ze dat de teugels af en toe wel wat los kunnen en dat ze die solvabiliteit wel gelooft? Dat is een wat persoonlijke vraag. Misschien zijn we er na ruim een jaar ervaring opdoen wel nieuwsgierig naar om straks ook een beetje een voorschot te nemen op het voorjaarsdebat. Misschien krijgen we daar wat ruimte of misschien wel niet. Dat in alle openheid. Nogmaals, ook wij willen als partij van alles. Wij vinden een muziekcentrum en Kardinge echt fantastisch. Maar goed, dat moet uiteindelijk allemaal wel betaald worden. Om steeds eenzijdig aan de knop OZB te blijven draaien, wat we nu al vijf jaar na de herindeling aan het doen zijn, is ook niet echt de oplossing. Dat is natuurlijk een hele makkelijke oplossing als monopolist die je bent als gemeente. Je kunt in deze tijd van woningnood geen kant op, al mocht je dat willen. Daar wil ik het even bij laten, Voorzitter.

00:46:57

Voorzitter: Hartelijk dank. Een hele kleine interruptie?

00:47:01

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Een kleine interruptie. Ik hoor de heer Van der Laan namens de Partij voor het Noorden volgens mij niet pleiten voor de keuze als het niet meer lukt om de OZB wel te verhogen. Toch?

00:47:14

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Ik heb een trendmatigheid - heeft Stadspartij mij horen zeggen - dat sinds de herindeling de OZB gemiddeld met acht, negen en soms tien procent omhoog is gegaan. Die wetmatigheid mag nou wel eens een onsje minder. Daar zijn we nu al jaren inflatie mee aan het aanwakkeren. Dus daar zijn we geen voorstander van.

00:47:37

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu naar de volgende woordvoering. De PvdA.

00:47:43

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel, mevrouw de Voorzitter. Vanavond, aan het eind van een lange dag waarin we het vooral over de inhoud hebben gehad, spreken we nog over de financiën. Het gaat heel vaak over solvabiliteit, structurele exploitatieruimte en netto schuldquote. Dat doet me eigenlijk wel deugd. Ongeveer acht jaar geleden begon ik mijn werkzame leven bij het ministerie van Binnenlandse Zaken. In die ivoren toren was toen bedacht dat het goed was als er zes financiële kerngetallen zouden komen die elke gemeente zou moeten presenteren voor een stukje vergelijkbaarheid. Tegelijkertijd werd bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten aangegeven: "Dat is een goed idee, maar dan moeten er geen quota aangehangen worden. We willen niet een norm en geen goed en fout. Dat moet vrij zijn en die beleidsvrijheid moeten de gemeentes hebben." We zijn nu acht jaar later. Ik vind het wel leuk om nu zelf te mogen reflecteren op die kerngetallen en

dat met mijn collega-raadsleden te doen. Als ik dan naar die solvabiliteit kijk... Natuurlijk was ik liever raadslid geweest in een gemeente met een solvabiliteit van 50 procent en een lage schuldquote.

00:48:38

De heer Van Veen (PvdA): Dan had ik met heel veel voorstellen kunnen komen om meteen die solvabiliteit naar 30 procent te investeren. We zitten nu gewoon echt in een energiecrisis. Er zijn allemaal dingen die we kunnen doen om eventueel nog meer geld in de toekomst te besparen. Er zijn inwoners die geholpen moeten worden. Er moet op CO2 bespaard worden. Die luxe hebben we helaas niet en het is roeien met de riemen die we hebben. Daarbij zie ik niet de storm, de gevaarlijke kanten en de risico's die mijn collega-raadsleden volgens mij meer zien. Een belangrijk verschil van ons als gemeente met het bedrijfsleven is die solvabiliteit. Dat die laag is doet niet zoveel kwaad. Dat gaf de accountant ook letterlijk aan. Er is geen bank die ons een hogere rente gaat geven, omdat onze solvabiliteit zo laag is. Er is geen bank die ons nee gaat verkopen, omdat die solvabiliteit zo laag is. Dus in dat opzicht is dat gewoon geen groot probleem.

00:49:24

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Lo-A-Njoe.

00:49:26

De heer Lo-A-Njoe (D66): Voorzitter, dat klinkt een beetje als: we kunnen altijd gewoon lenen. We zien ook op de leningmarkt dat daar ontzettend veel beweging en onzekerheid is. De accountant heeft ook aangegeven dat het misschien wel verstandig is dat we wat meer in de toekomst kijken wat er gaat gebeuren met onze begroting als de rentepercentages verder stijgen. Mijn vraag aan de PvdA is: is het toch niet verstandig om iets meer vet op de botten te hebben? U gaf terecht aan dat het gaat om vergelijkbaarheid. Is de PvdA het daarnaast met mij eens dat wij in vergelijking met vergelijkbare steden echt een heel laag solvabiliteitsratio hebben?

00:50:05

De heer Van Veen (PvdA): Op dat laatste kan ik heel kort zijn. Ja, die is laag. Ik denk dat het goed is om naar die rentestanden te kijken. Dat doen we nu ook. Zelfs nu met de rente van drie en een half procent zijn we nog steeds die lening aan het aflossen met een hoger rentepercentage. Om maar aan te geven dat het rentepercentage zo heen en weer gaat, dus volgens mij wordt daar rekening mee gehouden. We hebben vanuit de audit aangegeven dat we daar binnenkort in een beeldvormende sessie uitgebreid op ingaan. Volgens mij monitoren we dat. Die informatie gaan we hebben voor de begroting, dus dan kunnen we er ook zeker naar kijken. Daarnaast geldt ook nog dat we die structurele exploitatieruimte - het geld wat elk jaar binnenkomt en wat we uitgeven - met vier procent positief hebben afgesloten. Dat is echt een goed teken en dat geeft mijn fractie ook vertrouwen. Wat ook nog speelde toe ik bij BZK werkte acht jaar geleden was de onenigheid tussen het Rijk en de gemeente over de financiën. Helaas is daar nog geen verandering in gekomen.

00:50:57

De heer Van Veen (PvdA): Toen ging het om het sociaal domein en nu gaat het over het ravijnjaar, dus over 2026. Ik weet het, we zitten hier vandaag voor de Jaarrekening, maar ik denk dat het toch goed is om te noemen. Dat is echt de grootste bedreiging die we zien.

Tegelijk is die bedreiging ook zo groot dat je daar als gemeente niet tegenop kan bezuinigen. Het derde punt: ik hou het even bij mijn werk, want ik ben toch nog een beetje gefascineerd door BZK, denk ik. Ook toen speelden de accountant-controles. Toen had 50 procent van de gemeenten een niet goedkeurende accountant-controle. Ondertussen gaat het ook in Groningen wederom goedkeurend. Ik neem dat als complimenten voor de organisatie en de eigen audit doet het steeds beter. Ik ben dan ook heel benieuwd naar de rechtmatigheidsverantwoording volgend jaar als het college zelf moet gaan aangeven in hoeverre ze rechtmatig gehandeld hebben. Ik had nog een punt, maar ik zie een strenge blik van de Voorzitter dus dit was mijn woordvoering

00:51:46

Voorzitter: Inderdaad, hartelijk dank. We gaan door naar de volgende. Welke fractie mag ik het woord geven? D66.

00:51:56

De heer Lo-A-Njoe (D66): Dank u wel, Voorzitter. Ik wil mij allereerst aansluiten bij de complimenten die al door meerdere partijen zijn geuit over het tot stand komen van de Jaarrekening. In aansluiting op de Partij voor het Noorden ook dank aan de ambtenaren van het Zuiderdiep voor het waardevolle bezoek en het warme welkom wat we daar hebben gehad. Dat gaf ons echt inzicht. We hebben het al gehad over het positieve resultaat. Daar kan ik kort over zijn. We weten allemaal wat daar de oorzaken van zijn, dus dat is relatief. Groningen is daar geen uitzondering op. Acht op de tien gemeenten in Nederland heeft dat positieve resultaat vanwege precies diezelfde redenen. Groningen is daarin geen uitzondering, Groningen is ook geen uitzondering en wijkt ook niet af als het gaat over het negatieve perspectief vanaf 2026 als gevolg van de korting op het Gemeentefonds. Voorzitter, laat helder zijn dat ook mijn fractie uit deze raad op landelijk niveau - bij onze partij die deel uitmaakt van deze regering - daar heel kritisch op is en zich ook heel helder uitsprekt. Wij voeren daar volop de lobby om dat ongedaan te maken of te beperken. Ik ga ervan uit dat andere regeringsfracties, zoals bijvoorbeeld de ChristenUnie, dat ook doen. Dat is voor alle gemeenten hetzelfde.

00:53:08

Voorzitter: U heeft daarmee een interruptie van de SP uitgelokt.

00:53:14

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik vraag me af hoe succesvol D66 denkt dat het is? Dan heb ik, denk ik, straks nog wel een vervolgvraag.

00:53:23

De heer Lo-A-Njoe (D66): Voorzitter, hoe succesvol dat is gaan we nog zien. Ik gaf al aan dat wij daar kritiek op uiten. Het is niet als dat we al iets bereikt hebben. Na vanavond moet ik sowieso zien hoe de vlag erbij hangt. Dus dat kan ik niet beantwoorden. Het geeft wel aan dat wij het probleem ook zien en delen. We vinden dat bij taken knaken horen, dus daar staan we niet anders in.

00:53:46

Voorzitter: U heeft nog een vervolgininterruptie van de heer Brandenburg.

00:53:49

De heer Brandenburg (SP): Ik ken D66 als een optimistische partij, dus ik interpreteer dat dan maar als: "Dat gaat nog wel veranderen als wij groter worden, er een andere Rijksoverheid komt en er een ander kabinet komt." Moeten wij daarop vooruitlopend - want het kon wel eens meer worden wat we als gemeente krijgen - dan nu al taken afstoten, dingen niet gaan doen of bezuinigen?

00:54:12

De heer Lo-A-Njoe (D66): Voorzitter, ik weet niet helemaal wat de heer Brandenburg bedoelt met dat het meer kan gaan worden. Bedoelt u daarmee dat de korting nog groter wordt? Dat heb ik niet helemaal helder.

00:54:21

De heer Brandenburg (SP): Nee, want dan had ik u geen optimistische partij genoemd. Ik bedoel dat het nog wel eens mee zou kunnen vallen in 2026. Er moet nog een nieuw kabinet komen. Dat kabinet kan vanavond wel eens vallen. Moeten we daarop vooruitlopend in de ogen van D66 dan nu al maatregelen nemen? Dat is meer de achtergrond van mijn vraag.

00:54:40

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik snap de vraag. Ik denk dat het antwoord nee is. Waar ik naartoe aan het werken was in mijn woordvoering is dat veel zaken voor alle gemeenten gelijk zijn, waaronder dit ravijn. Alleen zijn er ook verschillen met andere gemeenten. Zo een verschil is dat Groningen hoort bij de gemeente met de kleinste financiële buffers in het hele land en de hoogste belastingdruk voor huishoudens. Ja, dat kunnen we uitsplitsen zoals GroenLinks vroeg. Het betekent wel dat we in de categorie meest risicovol vallen. Dat kunnen we naast ons neerleggen, want we zijn geen bedrijf en we kunnen niet failliet gaan. Als serieus het credo is - dat heb ik nu van meerdere coalitiepartijen gehoord - integraal afwegen en doen wat we nu moeten doen... Als we straks in de problemen komen, dan kunnen we niet meer doen wat we moeten doen. Daar ligt onze zorg. Dus wat ons betreft moeten we toch wat sneller dan langzaam toe krabbelen naar die 20 procent. Daar moeten we toch echt wel wat meer op gaan investeren.

00:55:32

Voorzitter: U heeft van de voltallige coalitie een interruptie. De heer Van Veen was de eerste.

00:55:40

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel, mevrouw de Voorzitter. Fijn dat ik als eerste was. Dat is toch altijd leuk. Mijn vraag is: het stond ook in de technische vragen dat we 280 miljoen aan leningen moeten afstoten om de solvabiliteit met één procent te verhogen. 280 miljoen is echt een bizar groot bedrag en u wilt dan naar 20 procent toe. Snel gerekend is dat 2,8 miljard. Hoe gaan we dat dan doen? Welke dingen gaan we allemaal verkopen om die solvabiliteit omhoog te krijgen?

00:56:09

De heer Lo-A-Njoe (D66): Allereerst heb ik in mijn aantekeningen staan dat om de solvabiliteitsratio met één procent omhoog te brengen dat 40 tot 45 miljoen kost. Dus daar zouden we nog eens kritisch naar moeten kijken. Dat heb ik niet zelf bedacht, maar dat heb ik uit de sessies waar ik bij was gehaald. De kern van de vraag is: wat wil je dan niet doen?

Dat helpt mij heel erg in mijn woordvoering, want dan kom ik bij het punt: wij hebben hartstikke goede plannen gemaakt, maar die plannen voeren we maar beperkt uit. Er mag in de uitvoeringskracht wel wat meer gebeuren, zodat de plannen die we hebben ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Wat we helaas zien is dat er ondertussen veel nieuwe ideologische plannen worden gemaakt die geld kosten en menskracht vragen die we niet hebben. Wat ons betreft doen we dus een pas op de plaats. We gaan dus niet nog allerlei nieuwe plannen maken die ontzettend veel geld kosten, want daar hebben we gewoon het geld niet voor.

00:57:02

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Van Zoelen en daarna is het tijd om af te ronden.

00:57:07

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Kan D66 toch iets meer concreet maken welke plannen dan moeten vallen? De vraag is al gesteld: wat gaat D66 dan doen? Waar ga je op bezuinigen als je die solvabiliteit omhoog wil doen? Ons blijft het onduidelijk, dus concreet graag.

00:57:20

De heer Lo-A-Njoe (D66): Het is fijn dat de Partij voor de Dieren een concrete vraag over solvabiliteit wil en ook een concreet antwoord. Dat heb ik andersom nog niet echt gehad. We zien allerlei plannen langskomen als we onderzoek doen naar een deelscooter-bedrijf. Dat is niet gratis. Basisbanen, dat is niet gratis. Dat zijn zaken die geld kosten en waarvan wij denken: kijk heel goed naar wat investeringen uiteindelijk daadwerkelijk opleveren en weeg dat integraal af. Wij zien graag investeringen in zaken die we al af hebben gesproken. Meer woningen en een nieuw muziekcentrum wat zorgt voor sociaaleconomische bedrijvigheid in deze gemeente. Daar hebben we op lange termijn voordeel van. Dat betekent ook dat de economische machine in deze gemeente veel meer gaat draaien.

00:58:06

Voorzitter: Ik zie veel vingers, maar ik wil eerst de heer Van Zoelen het woord geven.

00:58:11

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Volgens mij heb ik wel een concreet antwoord gegeven op de vraag van de heer Lo-A-Njoe. Ik heb gezegd: hoe kunnen wij meer inzicht krijgen in de schuldenpositie met wat voor nieuwe leningen wij aangaan? Is dat geen concreet voorbeeld?

00:58:31

De heer Lo-A-Njoe (D66): Nee, dat vind ik eigenlijk niet zo een concreet voorbeeld in antwoord op mijn vraag.

00:58:39

Voorzitter: Dan heeft u nog een kleine interruptie en gaan we daarna afronden.

00:58:44

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel, mevrouw de Voorzitter. Het is eigenlijk meer een dank aan de heer Lo-A-Njoe. Ik beweer altijd dat D66 een rechtse partijen is en geen linkse partij. Ik vind het moeilijk om die discussie aan te gaan met D66, want die ontkennen dat altijd. Nu

heb ik het gewoon duidelijk: u verkiest een muziekcentrum boven de basisbaan. Volgens mij is dat dus precies waarom u niet die linkse partij ben. Daarmee heb ik eindelijk mijn argument voor al die keren dat ik met D66 die discussie voerde op het terras. Dus dank daarvoor.

00:59:14

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik heb liever inderdaad dat mensen die een basisbaan hebben straks een mooie baan hebben in het muziekcentrum wat heel veel gaat opleveren voor onze partij. Wij zijn een progressieve partij als u een antwoord wil op uw vraag. Dat links of rechts zegt mij eerlijk gezegd niet zoveel.

00:59:30

Voorzitter: Die discussie is denk ik eindeloos. Welke partij mag ik het woord geven voor een woordvoering? De heer Brandenburg.

00:59:38

De heer Brandenburg (SP): Dank, Voorzitter. Ik ga dit een beetje ophangen aan de vorige woordvoering, geloof ik. Ergens is het wel bijzonder dat een partij zegt: we moeten echt die solvabiliteit opkrikken. De solvabiliteit is de ratio tussen het eigen vermogen en het totaal vermogen. Ik denk dat je die op twee manieren kunt verbeteren: verlagen van je leningen en/of het versterken van je reserves, dus geld op je reserve zetten. Nou hebben wij een beetje een beperkte solvabiliteit en een hoge schuldquote, omdat we veel grondposities hebben. Grond waarop we in de toekomst woningen kunnen bouwen en ook die grond kunnen verkopen die bij die woningen horen. Daarmee drukt de schuld van die leningen eigenlijk minder op onze begroting. Dat gezegd hebbende kun je er natuurlijk voor kiezen om al die gronden te verkopen en daar geen woningen op te bouwen en het geld allemaal op de bank te zetten. Dan kunnen wij hier zeggen: "Kijk eens aan jongens, wat een solvabiliteit. Fantastisch al dat geld op de bank!" Maar dan hebben we geen woning gebouwd. Dan hebben we helemaal niks, behalve een mooie solvabiliteit. Het moge duidelijk zijn dat de fractie van de SP daar andere keuzes in maakt.

01:00:48

Voorzitter: U heeft eerst een interruptie van de VVD.

01:00:52

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wat ik mij afvraag, mevrouw de Voorzitter: als de SP de grond verkoopt, zou ze de grond dan niet kunnen verkopen voor woningbouw? U zegt dat we de grond verkopen, maar dan bouwen we geen woningen. Dat is het toch niet automatisch. Wat gaan we dan doen? Gras erop gooien?

01:01:06

Voorzitter: Het is duidelijk.

01:01:07

De heer Brandenburg (SP): Dan gaat daar een marktpartij woningen bouwen en dan kunnen we niet meer sturen op hoeveel procent sociale huur we daar willen bijvoorbeeld. Dus wij maken daar andere keuzes in. Wij geloven niet zo in die vrije woningmarkt.

01:01:17

Voorzitter: Dan heeft u eerst nog een interruptie van de heer Van Der Laan.

01:01:20

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik had nog iets.

01:01:22

Voorzitter: De heer Van der Laan was eerst of is het echt een directe?

01:01:24

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ja. Dus dan is het niet zo dat als we de grond verkopen we geen huizen bouwen. Dat was wat u zei.

01:01:30

De heer Brandenburg (SP): De verkeerde huizen en dat is een domme politieke keuze.

01:01:34

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dat kan.

01:01:35

Voorzitter: Ik ga even ingrijpen. Graag via de Voorzitter. Dan heeft de heer Brandenburg eerst nog een interruptie van de heer Van der Laan en dan gaan we daarna weer verder.

01:01:46

De heer Van der Laan (Partij voor het Noorden): Dank, Voorzitter. Een vraag aan mijn buurman: klopt het dat de SP helemaal niets heeft met weerstandsvermogen, laat staan solvabiliteit? Dat soort criteria maakt helemaal niks uit voor de SP?

01:01:59

De heer Brandenburg (SP): Nee hoor, weerstandsvermogen is belangrijk, omdat je daarmee tegenvallers kunt opvangen. Die staat op 130 procent. Dat is in mijn periode nog nooit zo hoog geweest. Dat vinden we prima gezien de risico's die eraan komen voor de komende tijd. Bij solvabiliteit maken wij een andere keuze. Voorzitter, want ik wil nog even terug naar de woordvoering van mijn voorganger. Vervolgens zegt hij in een adem door - nadat die gezegd heeft: "Ik wil een solvabiliteit van 20 procent" - "We moeten een muziekcentrum bouwen." Dat kost ontzettende leningen. U weet dat in het coalitieakkoord staat dat er een muziekcentrum komt. U weet ook dat mijn partij daar misschien wat anders mee had gewild. Dit toch om even aan te geven dat die dingen niet allebei kunnen. Als D66 zou zeggen dat solvabiliteit van belang is en we dan geen nieuwe leningen meer aan moeten gaan, dan snap ik dat volledig. Dat gaat natuurlijk niet een op een. Nou ja, ik wou nog even mijn verbazing hierover uitspreken. Vooral omdat ik verder de rekening van deze coalitie die ze presenteert prima vindt.

01:03:07

De heer Brandenburg (SP): Natuurlijk zijn er uitdagingen naar de toekomst. Wij zien ook wel de uitdagingen dat wanneer je zaken vastzet in bijvoorbeeld leningen voor grote infrastructurele of stenen zaken, dat je de begroting daar op lange termijn wat mee vast kunt zetten. Dan wordt het een risico dat het makkelijker is om bijvoorbeeld armoedebeleid weg te bezuinigen dan een gebouw wat je al hebt gebouwd. Wij zien dat risico nog niet heel erg groot met de netto schuldquote van deze rekening, maar ook met de structurele exploitatieruimte die positief is. Daarbij zien wij ook wel een college dat deze rekening en het resultaat wat daarmee gemoeid gaat in één moment wil afwegen bij de begroting. Dan ook nog zo transparant, open en bereid is om daar een lijst met knelpunten en projecten bij

mee te geven, zodat de raad straks bij de begroting een goede keuze kan maken. Wat doen we nou wel met dat geld en wat doen we niet met dat geld?

01:04:17

Voorzitter: Hartelijk dank. Welke fractie mag ik dan het woord geven? De VVD.

01:04:22

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u wel, Voorzitter. Wat mij opvalt en dat puzzelt me toch even: er vindt een discussie plaats over een basisbaan en een nieuw muziekcentrum. Dan wordt de basisbaan neergezet als links en een muziekcentrum als rechts. We hebben het meest extreem-linkse college in de geschiedenis wat een nieuw muziekcentrum gaat bouwen. Of in ieder geval de plannen gaat maken. Dus ik ben wat in verwarring, maar dat ben ik de laatste tijd heel vaak. Ik leef toch nog rustig door, dus ik denk dat ik het op zich wel aankan.

01:04:51

Voorzitter: U heeft wel een interruptie van de PvdA.

01:04:55

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel. Even als correctie. Dat muziekcentrum is ook links. Alleen een basisbaan is in mijn ogen linkser, dus dat was de vergelijking. Het kwam er duidelijk niet goed genoeg uit.

01:05:06

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Links, linkser, linkst, linkste. Ik vind het allemaal rood en links en soms onverstandig. Maar goed, dan hebben we deze begroting en dan hoor ik zeggen...Ik moet het even oplezen want het was een hele ingewikkelde zin: "We moeten doen wat we moeten doen. We doen alleen wat we moeten doen." Snap u het nog? Dat waren de woorden van de eerste spreker vanavond. Als je dat vindt, dan snap ik dat wel. Je geeft je wethouder een pluim en dat hoort ook wel een beetje zo. Dus ik zou de wethouder ook een pluim kunnen geven als ze zegt: "We hebben een overschot." Dan ben ik het ook eens, Voorzitter, met een aantal van de vorige sprekers dat het ons voor een deel natuurlijk in de schoot geworpen is. Dat is best een leuke meevaller, dus daar zijn we op zich blij mee. Wat wel heel interessant is: welke keuzes gaan we maken? Hoe kijken we naar het ravijnjaar? Hoe blijven we doorgaan met het uitgeven van veel geld?

01:06:13

Voorzitter: U heeft een interruptie van de SP.

01:06:16

De heer Brandenburg (SP): Voorzitter, ik wou toch even terug naar dat het in de schoot geworpen is. We hebben een Rijksoverheid die op veel taken die we van ze krijgen structureel te weinig geld aan de gemeentes geeft. Dan komt er aan het eind van het jaar, voordat je de mogelijkheid hebt om het uit te geven, nog 22 miljoen bij. Dat vindt u dan in de schoot geworpen van dit kabinet? Daar moeten we voor op de knieën?

01:06:40

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Nee, dat denk ik niet, maar als u dat eerlijk constateert hadden we daar in november niet op gerekend. Dus in die zin is het een meevaller. U zegt dat het een hele kleine meevaller is ten aanzien van een heel hoop tegenvallers, dus het is een

druppel op de gloeiende plaat. Ik zal u daar dan misschien niet in weerspreken. Het is natuurlijk wel zo dat als je ziet dat het rekeningresultaat heel positief is, dat we moeilijk kunnen zeggen dat het helemaal te danken is aan het hele harde werken van dit college. Daar zit gewoon een deel toeval in. Dat is in ieder geval wat mijn fractie constateert. Wij zijn het op zich wel eens met de verdrietige constatering dat wij op twee staan. Sowieso als je de tweede prijs hebt dan ben je natuurlijk de eerste misgelopen. Dat zijn toch ook de hoogste woonlasten? Dan kunnen we onderscheid maken tussen huurders en kopers. Uiteindelijk gaat het er volgens mij om of je hele hoge lasten hebt. Of je nou een koop- of huurhuis hebt is niet heel erg van belang.

01:07:38

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Wat we zien is dat de opbrengsten uit de OZB en het parkeerbedrijf hoger zijn dan begroot. Wij hebben altijd gevraagd of de lasten van onze inwoners verlaagd kunnen worden en dan zien we dat het meer is. Dus zou de wethouder bij nader inzien dan zeggen dat de lasten wel wat lager hadden gekund? Dan hadden we de opbrengst gegenereerd die we hadden verwacht. Het is zo dat wij heel goed kijken, dat als wij ons geld uitgeven we dat heel effectief inzetten. Dan zullen wij daar ongetwijfeld andere keuzes in hebben gemaakt. In de basis zien we dat we een aantal keuzes hebben gemaakt die ook uitgekomen zijn. Ik wil ook aansluiten bij datgene wat de fractie van D66 zei. We voeren plannen beperkt uit en we maken nieuwe plannen. Dat zal de solvabiliteit niet helemaal vergroten. Daarvoor zou ik bij ons als raad eens heel kritisch willen kijken: wat leggen wij het ambtenarenapparaat op?

01:08:36

Voorzitter: Zou u tot een afronding willen komen?

01:08:37

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Ik heb dit een aantal raadsvergaderingen geleden ook gezegd: continu het vragen naar onderzoeken is niet gratis. Dat houdt ons misschien ook af van de core business en juist de plannen. Ik zou van de wethouders willen horen hoe ze daarnaar kijken en of dat inderdaad zo is. Alle proefballonnetjes en doe een onderzoek naar de bruine kroeg. Dat is de essentie van we moeten doen wat we moeten doen.

01:08:59

Voorzitter: Komt u tot een afronding?

01:09:00

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): We doen alleen wat we moeten doen. Dat soort onderzoeken over de bruine kroeg: is dat nou de core business? Houdt ons dat af van onze kerntaak? Tot zover, Voorzitter.

01:09:11

Voorzitter: Hartelijk dank. Welke fractie mag ik dan het woord geven? Student en Stad.

01:09:17

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dank u wel, Voorzitter. Allereerst complimenten aan het college. Inderdaad, we hebben een positief resultaat. Ook al ligt dit grotendeels aan externe factoren, het is toch mooi om een jaar zo af te kunnen sluiten. We hebben het ook wel echt nodig, want we weten allemaal hoe het er na 2026 uit ziet. Hoe je het ook wendt of

keert, door de enorme schuldenpositie blijft het kwetsbaar. Het financiële ravijn zien we nu al doorwerken in de voorspelde ontwikkelingen. Het weerstandsvermogen is weliswaar voldoende, zoals mijn collega aangaf, maar het geeft wel een vertekend beeld. De hele waslijst aan toekomstige investeringen die het college nog wil doen is hier niet in meegenomen. Dat geldt ook voor de solvabiliteit die nog steeds ver onder de norm ligt. Dan denk ik: wat hebben we aan de norm als we die toch links laten liggen? Maar oké, begrijp me niet verkeerd. Ik vind het belangrijk dat we moeten investeren in de uitdagingen die we als gemeente het hoofd moeten bieden. Ik vind ook dat we ons bewust moeten zijn van de consequenties die daaraan hangen. Door het aantrekken van nog veel meer nieuwe leningen regeer je wel over je eigen graf.

01:10:25

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dan nog even kort over de energietoeslag. Het college heeft uiteindelijk blindelings het Rijk gevolgd. Er is dus voor gekozen om ook in financieel opzicht geen rekening te houden met studenten. Inmiddels lopen er meerdere rechtszaken. We weten ongeveer hoe dit gaat lopen op basis van verloren zaken in andere steden. In plaats van rekening te houden met deze juridische verplichting die eraan zit te komen, door bijvoorbeeld een bestemmingsreserve voor te stellen, wordt er gezegd: "Het is slechts een risico en we kunnen het niet goed inschatten, dus daarom nemen we het niet mee." Mijn fractie vindt dat onverantwoord, want het Rijk lijkt nog steeds geen centimeter onze kant op te bewegen. We hebben ook geen enkele reden om aan te nemen dat zij het gat voor ons gaan dichten. Hoe kwalijk ik dat persoonlijk ook vind. Nog een paar opmerkingen over het accountantsverslag.

01:11:13

Voorzitter: U heeft eerst even een interruptie van de PvdA?

01:11:17

De heer Van Veen (PvdA): Dank u wel. Ik ben wel benieuwd: u heeft vast ook het nieuws gelezen van die €400. Misschien geef ik hem hierbij nu voor. Wat is uw reactie daarop?

01:11:31

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Dat gaat over een andere regeling. Dat gaat over de energietoeslag 2023. Er lopen nu rechtszaken over de energietoeslag 2022. Bovendien is die € 400 voor een hele beperkte groep studenten en niet voor alle uitwonende studenten. Dus dat vind ik niet relevant op dit moment. Als laatste nog even kort over het accountantsverslag. Ik deel inderdaad de complimenten over het jaarverslag in het kort, want dit geeft een heel mooi beeld van de hoofdlijnen van het jaar 2022. De accountants wijzen terecht op de schaarste die er is in zowel capaciteit als materialen. Dit vraagt dus om prioritering. Het wordt steeds moeilijker om het complete wensenlijstje af te kunnen werken. Mijn fractie is dus benieuwd naar de investeringsagenda en realistische planning die het college voor zal stellen.

01:12:22

Voorzitter: Hartelijk dank en keurig binnen de tijd. Welke fractie mag ik dan het woord geven? De PVV.

01:12:32

De heer Ram (PVV): Dank u wel, Voorzitter. Een bruto positief resultaat van meer dan 82 miljoen en 26 miljoen netto. 55 miljoen is doorgeschoven, dus feitelijk een onderbesteding van 55 miljoen. Als een links college minder geld uitgeeft, dan kunnen wij als PVV alleen maar positief zijn natuurlijk. Uiteraard blijft er 26 miljoen over, mede door eenmalige bijdrage van het Rijk. Daarnaast is het weerstandsvermogen positief. De solvabiliteit is in onze ogen nog steeds wel te laag. Zeker als je dat beschouwt in de zin van het ravijnjaar wat eraan komt. Iedereen wil structureel meer geld in het Gemeentefonds, maar het Rijk is op dit moment hard aan het bezuinigen. De vraag is: hoe reëel is het dat in 2026 zowel gemeente als provincie die drie en een half miljard erbij krijgen? Volgens mij is het niet echt reëel om dat in te calculeren. Hoe graag we dat ook willen. Als we dan al die investeringen willen - de Nieuwe Poort, Kardinge, Martiniplaza, Woonbedrijf, WarmteStad en het deelscooter-bedrijf is zelfs genoemd - dan zijn dat toch wel heel veel investeringen naast dat je minder geld te besteden hebt.

01:14:14

De heer Ram (PVV): Als je dan toch 30 à 40 miljoen per jaar minder binnenkrijgt, dan betekent dat simpelweg dat je deze investeringen nu niet kan doen op een verantwoorde wijze. De vraag aan het college is hoe zij die afweging maakt? Zolang er geen zekerheid is, hoe kan je dan deze prioriteiten gaan stellen? Ik zou graag van het college willen weten hoe ze daartegenaan kijkt? Daarnaast staan wij inderdaad in de top twee met de hoogste belastingdruk. Tegelijkertijd staan we in de top tien van de meest arme gemeente. Dat is toch een vervelende samenloop die er is. Wij zouden graag zien dat die belastingdruk wat verminderd wordt. Dat betekent wel dat je keuzes moet gaan maken.

01:15:07

Voorzitter: U heeft een interruptie van de SP.

01:15:10

De heer Brandenburg (SP): Is de PVV zich er niet van bewust dat dit college voor een hele grote groep inwoners tot 130 procent van het sociaal minimum allerlei belastingen kwijtscheldt? Dus dat die belastingdruk helemaal daar niet terecht komt waar u zich zo een zorgen over maakt?

01:15:28

De heer Ram (PVV): Ik ben me daarvan bewust, maar beide dingen zijn waar. Het is bijna de hoogste belastingdruk van Nederland als het om gemeentes gaat. Tegelijkertijd zijn we de meest arme gemeente. Voorzitter, volgens mij heb ik mijn verhaal wel gedaan.

01:15:50

Voorzitter: Helemaal prima. Hartelijk dank. Dan geef ik het woord aan het CDA voor de laatste woordvoering.

01:15:55

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank u wel, Voorzitter. Je zal maar een hele normale Groninger zijn met een gewone baan, een gewoon en geen excentriek inkomen, een gezin en een koopwoning. Voorzitter, nou was het afgelopen jaar - net als voor allerlei andere gewone Groningers en mensen in de wereld - niet het leukste jaar ooit. Want wat was het leven ineens duur en wat veranderde er veel. Voorzitter, iets minder dan een jaar geleden spraken

we hier ook in ongetwijfeld een vergelijkbare samenstelling met elkaar over het voorstel om de extra verhoging van de OZB misschien over te slaan. Of in ieder geval een jaar uit te stellen. De kostenpost was toen grofweg 1,3 miljoen. Dat kon toen niet en dat was jammer. Het wrange is nu dat we ten opzichte van de oorspronkelijke begroting precies 1,37 miljoen meer hebben opgehaald dan verwacht. In retro-perspectief had het dus misschien toch gekund. Specifiek voor de groep gewone Groningers net boven die 130 procent is het zo dat je vaak ziet dat ze er net buiten vallen. De heer Brandenburg noemde dat we heel veel doen en belastingdruk spreiden, maar overal waar je afbakt geldt dat er ook mensen net buiten de afbakening vallen. Voor die groep zou ik graag aan de wethouder willen vragen: wat doen we daar nou voor? Wat kunnen we doen voor Groningers die hun leven leiden en net buiten allerlei Rijkstoelagen of gemeentelijke toeslagen vallen, maar die ook aan het einde van de maand nog net niet rondkomen? Vergeten we die of zie ik niet dat we die daadwerkelijk in zicht hebben? Hebben we ze überhaupt op de korrel en hoe gaan we daar... Ben ik op de drie minuten?

01:17:45

Voorzitter: Nee, u heeft een interruptie van de Partij voor de Dieren.

01:17:48

De heer Van Zoelen (Partij voor de Dieren): Dank, Voorzitter. Ik heb toch wat moeite met de definitie 'de gewone Groninger'. Volgens mij, als ik de heer Jaarsveld zo hoor, heeft de gewone Groninger een koophuis. Er is een hele nieuwe generatie studenten die helemaal geen huis kunnen kopen. De hele woningmarkt zit op slot. Er zijn mensen die zitten in een huurhuis. Dus klopt die definitie wel? Zijn de gewone Groningers bijvoorbeeld ook mensen die geen koopwoning hebben of die jong zijn? Ik heb echt wat moeite met deze definitie.

01:18:19

De heer Van Jaarsveld (CDA): Dank, Voorzitter. Dan ben ik blijkbaar niet duidelijk genoeg geweest toen ik zei dat dit een onderdeel is van alle andere gewone Groningers. Dus misschien was dat ook weer zo een type afbakening. Je zal er maar net buitenvallen. In dit geval viel er echt niemand buiten. In mijn hoofd, althans. Voorzitter, de afgelopen jaren zie je dat die OZB-inkomsten - het is hier veel over lastendruk gegaan, maar ik wil het even heel specifiek over OZB-inkomsten hebben - echt enorm zijn opgelopen. Natuurlijk bouwen we wat meer huizen en zijn huizen wat meer waard geworden. Vier miljoen meer dan in 2021 aan absolute inkomsten. Tien miljoen meer dan in 2020 aan absolute inkomsten. We zijn een hartstikke dure gemeente aan het worden om in te wonen. De vraag is of we dat moeten willen? Als je wil zorgen dat iedereen het beter krijgt, dan moeten we op een gegeven moment naar eigendom toe. Dan kan je zeggen: als we kijken naar de lastendruk voor mensen die huren, dan staan we op - ik liet me door mijn fractievoorzitter influisteren - 111 of zo. Dat is een stuk beter dan op nummer twee, absoluut waar. Je wil natuurlijk als het even kan iedereen op termijn richting koop brengen. Dan moeten we niet te duur worden. Volgende week ongetwijfeld heel veel meer. Dit was het einde.

01:19:36

Voorzitter: Dat was een heel abrupt einde. Er zaten al een paar partijen te denken over een interruptie, zag ik. Als dit het einde van de woordvoering is, dan is dit het einde. Dan kijk ik even naar achteren. Wilt u een schorsing? Er is geen schorsing, dus we gaan door met de

beantwoording van het college. Het college heeft daarvoor 25 minuten en ik geef wel een seintje als we er bijna zijn.

01:20:03

Mevrouw Wijnja (wethouder): Wat heerlijk! Eindelijk heb ik veel tijd. Dat is de hele dag nog niet gebeurd. Ik weet dat de Partij voor het Noorden denkt dat mijn collega-wethouders hier allemaal nooit achter gaan komen. Ik weet niet of dat zo is. Wat ik wel weet is dat veel mensen hier de deur uitgingen om 18:00 uur en zeiden: "Nou succes nog zo laat." Die hebben allemaal geen idee dat dit altijd een heel leuk debat is in de Commissie Financiën. Ik ben heel blij dat wij hier allemaal gewoon weer gezellig zitten tot 23:00 uur. Laat ik beginnen met het belangrijkste, namelijk een reactie op een ieder van u die complimenten maakt aan de organisatie. Dat is helemaal terecht. Het is natuurlijk veel leeswerk en we doen er ontzettend ons best voor om u als eerste goed te informeren. Dat is een belangrijke taak, maar ook om ervoor te zorgen dat de Jaarrekening steeds toegankelijker en leesbaarder wordt. Daar wordt heel hard aan gewerkt door veel mensen. Dus het is helemaal terecht en belangrijk om daar even bij stil te staan. Dank daarvoor.

01:21:00

Mevrouw Wijnja (wethouder): Er wordt meegekeken door allerlei mensen die hieraan gewerkt hebben, dus weet u ervan verzekerd dat die op de goede plek terechtkomen. Ik ga over een paar verschillende dingen - er zijn een paar wat grotere thema's langs geweest - proberen die een beetje in samenhang te bespreken. Laat ik beginnen bij iets wat door het hele debat terugkwam. Dat gaat namelijk over de lasten. Welke keuzes maak je nou eigenlijk? Waar laat je dingen landen? Waar geef je het geld aan uit? Ik dacht: we worden gefeliciteerd met iets leuks, maar ik snap waar de Stadspartij heen wilde om iets te zeggen over de lasten. Ik denk dat het goed is om daar even bij stil te staan. Het is natuurlijk zo dat het college helemaal niet op aarde is om per se die lijstjes aan te voeren en de woonlasten van een deel van onze inwoners heel hoog op te laten lopen. Het is ook zo dat het niet het hele verhaal is, want je kunt lokaal sturen. Er zijn veel dingen waar we geen invloed op hebben, onder andere het geld wat we vanuit het Rijk krijgen. Op een aantal dingen hebben we wel invloed binnen de kaders waarin we werken.

01:22:14

Mevrouw Wijnja (wethouder): Dat gaat onder andere over waar je belastingen laat landen, maar ook je kwijtscheldingsbeleid. Eigenlijk als je naar al die dingen kijkt dan zeggen wij als college: dit is voor nu de verdeling zoals die zou moeten zijn. Het klopt inderdaad als je naar de woonlasten van huurders kijkt, dat die veel lager zijn dan in veel gemeenten. Hoe komt dat? Dat komt onder andere omdat de rioolheffing hier relatief laag is in verhouding met andere gemeenten. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat ook. We hebben ook een ontzettend ruimhartig kwijtscheldingsbeleid. Wij zijn tot het uiterste gegaan wat wettelijk mag op het gebied van ons kwijtscheldingsbeleid. Die dingen bij elkaar opgeteld, die tabellen, daar schermt COELO iets minder mee, maar dat is wel onderdeel van het verhaal. Ik wil helemaal niks afdoen aan de zorgen die verschillende partijen uitspreken over de woonlasten voor een deel van onze inwoners. Ik vind het wel belangrijk om dit eraan te zetten, omdat dat het hele verhaal is.

01:23:16

Voorzitter: U heeft een korte vraag van D66.

01:23:19

De heer Lo-A-Njoe (D66): Een korte vraag inderdaad. Misschien heb ik het verkeerd begrepen, want de rest vond ik heel helder. Gaf de wethouder nou aan dat de afvalstoffenheffing relatief laag is in onze gemeente? Heb ik dat goed gehoord?

01:23:32

Mevrouw Wijnja (wethouder): Als je naar dat tabelletje kijkt van COELO dan kun je het vergelijken met de gemeenten die in de top vijf woonlasten van woningeigenaren staan. Dan is de afvalstoffenheffing lager dan een aantal gemeenten die om ons heen zitten. Dus je moet eigenlijk... Nou, je moet helemaal niks. Je moet het zelf weten, maar ik hecht eraan om dat eraan te zetten. Ik denk dat het hele plaatje iets zegt over de politieke keuzes die we maken. Dan kun je het daarmee eens of oneens zijn, maar het is wel belangrijk om dat te benadrukken.

01:24:04

Voorzitter: U heeft ook nog een korte vraag van de heer Sijbolts.

01:24:08

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Voorzitter, dat is waar wat de wethouder zegt. Aan andere kant is het natuurlijk ook waar dat hoe verder wij de lokale lasten verhogen, hoe meer kwijtscheldingen wij moeten toepassen. Plus, het is een beperking van de koopkracht van onze inwoners. Het heeft ook impact op de investeringsmogelijkheden van bedrijven. Die financiële druk en hoge lasten zoals bijvoorbeeld OZB en de afvalstoffenheffing: uiteindelijk kunnen die mensen dat geld niet meer investeren. Het is waar wat de heer Van Jaarsveld namens het CDA zei.

01:24:37

Voorzitter: Duidelijk. Hartelijk dank. Het punt is duidelijk. Ik wil er even op wijzen dat het niet de bedoeling is dat we nu met de wethouder in debat gaan. Dus een korte verhelderende vraag mag wel, wat mij betreft, maar we moeten niet gaan pingpongen. Anders komt de wethouder er natuurlijk nooit aan toe om al jullie vragen te beantwoorden. De wethouder.

01:25:02

Mevrouw Wijnja (wethouder): Het punt wat de heer Van Jaarsveld maakt is terecht. Er zijn een paar verschillende dingen die we volgens mij uit elkaar moeten halen. De inkomsten die we als gemeente genereren zetten we in om bepaalde doelstellingen te bereiken om onze taken uit te voeren. Dan kun je natuurlijk van mening verschillen over hoe breed je die moet interpreteren of hoe hoog je doelstellingen moet zetten. Het is zo dat wij voor al onze inwoners hele belangrijke dingen doen. Eerder deze avond ging het al over onze inzet op verduurzaming. Wat heel erg belangrijk is, is dat we daar in deze gemeente al een aantal jaar mee bezig zijn. Waarom? Dat hebben we het afgelopen jaar gezien. Dat geldt voor woningeigenaren en voor mensen in huurwoningen. Over de hele breedte investeren wij miljoenen om mensen te ondersteunen om over te kunnen stappen op duurzame energie, warmtenetten en om isolatiemateriaal aan te kunnen brengen. Eigenlijk al die dingen. We konden in Groningen daar vrij snel meters mee maken. Dat laat de structurele lasten van mensen natuurlijk weer dalen.

01:26:13

Mevrouw Wijnja (wethouder): Dus het is niet alleen zo dat de gemeentelijke belastingen van invloed zijn op hoeveel ruimte mensen hebben om geld uit te geven. Het is één van de factoren die daarop van invloed is. We investeren dus ook voor die mensen waar het over gaat. Natuurlijk is het zo dat er een groep in onze gemeente is die wij makkelijker weten te vinden en er is een groep bij wie dat een uitdaging is. Dat gaat onder andere over werkende armen en oudere mensen. Er loopt een breed programma binnen de gemeente om die mensen steeds beter te vinden en te kijken: voor welke regelingen komen mensen wel in aanmerking? Los van het algemene beleid waarbij we de mensen die boven de 130 procent vallen of mensen in koopwoningen die het lastig hebben en die wij als gemeente niet van nature kennen. Daar zijn wij actief naar op zoek. We weten natuurlijk dat als je een regeling vaststelt, dat er altijd mensen buiten vallen. Ik denk dat u net een heel goed punt maakt. Er is vorig jaar een uitstekend debat geweest in de raad over: waar gaan we nou dat geld aan uitgeven? Gaan we die OZB een beetje verlagen of gaan we de kwijtschelding uitbreiden?

01:27:22

Mevrouw Wijnja (wethouder): De meerderheid van de raad heeft er toen voor gekozen om de kwijtschelding uit te breiden. Dat landt ook weer bij een deel van onze inwoners. Zo is het met financiële keuzes natuurlijk altijd. Het staat u te allen tijde vrij om het daarmee eens te zijn of niet. Dan is het lang gegaan over de kerngetallen. Dat is inmiddels ook al vertrouwd. Ik zal zo meteen even stilstaan bij de reflectie waar de Partij voor het Noorden om vraagt over mijn eerste jaar of zoiets, geloof ik. Ik ben blij dat hier de achtergrond ervan is verteld. Dat is misschien wel mooi. Kerngetallen zijn er omdat je iets nodig hebt om gemeenten te vergelijken. Die zijn niet onbelangrijk. Het is een manier om te kunnen sturen. Om op tijd te kunnen bedenken: zitten we eigenlijk op de goede weg? Je kunt het op verschillende manieren wegen. Ik heb namens het college al eens eerder gezegd dat wij dat zien als een van de knoppen om aan te draaien waar we naar kijken. Het is niet een soort van evangelie om die waarde te behalen. De vraag is: ben je dan de goede dingen aan het doen?

01:28:31

Mevrouw Wijnja (wethouder): Het coalitieakkoord waar wij ons op baseren heet niet voor niks 'Voor wat echt van waarde is'. De Partij voor de Dieren refereerde al aan een gesprek wat wij daarover hebben met de accountant. Dat speelt niet alleen in Groningen, maar breder. In een begroting nemen wij financiële getallen op. Waarom? Iedereen snapt hoe je die dingen tegen elkaar afzet. Als je breder gaat praten, bijvoorbeeld over brede welvaart of over een klimaatbegroting: hoe doe je dat dan eigenlijk? Hoe ga je dat dan met elkaar van vergelijken? Dat is echt best wel een nieuwe wereld, dus ik ga de Partij voor de Dieren in die zin teleurstellen. Ik heb daar geen pasklaar antwoord op, maar weet wel dat we daarmee bezig zijn. Er is ook een motie aangenomen om CO₂-uitstoot onderdeel te laten maken van de begroting. Er wordt nu gekeken of we een manier kunnen bedenken waardoor we dat handen en voeten kunnen geven. Daardoor kunnen we dat gesprek breder voeren over waarden. Dus het college ziet die noodzaak. Het speelt ook op veel meer plekken, dus deze vraag speelt in heel veel andere gemeenten. Hij is niet makkelijk te beantwoorden, maar dat is wat mij betreft een doorlopend proces. Dus daar komen we gewoon op terug.

01:29:43

Mevrouw Wijnja (wethouder): Dat relateert ook aan de vraag: hoe komt het eigenlijk dat die

solvabiliteit zo laag is? Ik hoef het niet te herhalen, want de SP heeft dat volgens mij uitstekend uitgelegd. Dat heeft ook met onze grondpositie te maken en dat wordt in die vergelijkingen niet meegenomen. Terwijl je natuurlijk wel de vraag kan stellen: wat hechten wij voor waarden aan het feit dat we grond in bezit hebben? Dat betekent dat we kunnen sturen op wat daar gebeurt. Op wat daar wel gebouwd wordt en op welke manier daar gebouwd wordt. Daar hebben wij ook allerlei doelstellingen die belangrijk zijn. Dus de waarde van het feit dat we dat hebben vertegenwoordigd voor het college ook iets. Dat nemen we nou eenmaal nog niet mee in de vergelijkingen die landelijk gedaan worden. Weet u ervan verzekerd dat deze wethouder financiën dit overal en nergens vertelt. Dus ik ben hartstikke optimistisch dat het uiteindelijk nog wel eens een keer gaat veranderen. Er zijn verschillende partijen die wijzen op de nabije toekomst en de wat verdere toekomst. Ik denk dat het helemaal terecht is als u zegt dat we een enorm groot structureel probleem hebben.

01:30:47

Mevrouw Wijnja (wethouder): Laat ik daarvan zeggen... Dat zeg ik even in de richting D66 en die kijkt nu net de andere kant op. Die drie miljard is een ontzettend groot probleem. Er is geen een gemeente die dat zelf dicht kan gaan regelen. Dus dat is echt dit jaar onze eerste focus. De lobby vanuit deze gemeente is niet alleen vanuit deze gemeente, maar van meerdere gemeenten en de regio, dus die doen we samen. Ik zou heel graag D66 willen uitnodigen om daar vooral bij aan te sluiten, zodat we vanuit verschillende gemeenten in gezamenlijkheid hetzelfde verhaal vertellen. Want, zeg ik in de richting van de PVV, deze wethouder gelooft wel dat het effect heeft. Het is namelijk een ijzersterk verhaal. Er is gewoon eenzijdig geld uit het Gemeentefonds gehaald. De mensen die in gemeenten wonen, zeg ik altijd, zijn ook de mensen die in Nederland wonen. Het gaat over dezelfde mensen, dus we moeten als verschillende overheden het gesprek voeren over hoe je dat eigenlijk met elkaar doet.

01:31:47

Mevrouw Wijnja (wethouder): Welke taken beleg je waar? Waar ligt dan de belastingdruk? Doe je dat lokaal of landelijk? Dat gesprek moet je eigenlijk voeren. Daar komen we nu niet, maar dat is wel onze inzet achter en voor de schermen om daar te komen. Er is een behoorlijk verstrekkende motie aangenomen, mede op ons initiatief, die verdergaand is dan ooit tevoren. Dus er gebeurt wel wat. Of dat gaat opleveren wat we nodig hebben en waar we recht op hebben, dat kan ik nu nog niet beoordelen. Ik hoop dat we daar bij de begroting meer duidelijkheid over hebben. Het is wel belangrijk om te weten dat onze pijlen zich nu wel heel erg daarop richten, omdat de uitkomst hiervan nogal uitmaakt voor het vervolg. De heer Brandenburg zei al iets over wat we naar uw raad hebben gestuurd. Ik ga soms een heel klein beetje - maar goed, u deed dat zelf ook, dus ik hoop dat de Voorzitter mij dit toestaat - overstappen naar de voorjaarsbrief, want die stukken heeft u natuurlijk gekregen.

01:32:46

Voorzitter: Wacht even, u heeft eerst nog een interruptie van de PVV.

01:32:51

De heer Ram (PVV): Ik hoor de wethouder toch iets belangrijks zeggen. Bij de begroting wordt de afweging gemaakt en daar moet wat meer duidelijkheid zijn, geeft de wethouder

aan. Als op dat moment die afweging nog niet duidelijk is, gaat de wethouder dan sturen op de begroting om het wat voorzichtiger in te steken om andere prioriteiten te stellen? Of laat u het maar aan God zegene de greep?

01:33:25

Mevrouw Wijnja (wethouder): Geen van beide zou ik willen zeggen. Wij doen een voorstel aan de raad - dat zit bij de stukken voor de voorjaarsbrief - hoe we omgaan met ons meerjarenbeeld. Veel meer gemeenten doen dit. Dus je zou kunnen zeggen: alles wat wij vinden dat we moeten krijgen van het Rijk gaan wij gewoon laten zien. Dus je laat een enorm grote min zien. Daarvan zeggen wij als college: dat vinden we niet verantwoord, maar we laten wel een deel van ons tekort zien. Daarom zei ik geen van beiden, want we gaan namelijk een beetje in het midden zitten. We willen natuurlijk altijd een op verantwoorde manier een begroting maken, maar we willen wel tijdens het voorjaarsdebat met u als raad het gesprek aan. Ons idee is om op deze manier een deel van het tekort te laten zien en dat niet nu al allemaal te gaan oplossen. Want dat zou betekenen dat we de komende maanden voor 45 miljoen structureel moeten gaan bezuinigen. Dan kunnen hier allemaal mensen tegen mij zeggen dat wij allemaal rare hobby's zitten te financieren, maar dat kan gewoon niet. Dat kan gewoon niet zonder dat we allerhande voorzieningen sluiten of de lasten enorm omhoog brengen.

01:34:33

Mevrouw Wijnja (wethouder): Dus dat is het voorstel wat we aan uw raad doen. Daar kunnen we het tijdens de voorjaarsbrief over hebben en uiteindelijk moet bij de begroting besloten worden hoe we dat doen. Volgens mij is dat de inzet van het college en is er alle ruimte voor uw raad om daar nog iets van te vinden. Normaal gesproken is het zo met investeringen dat we alleen de collegeperiode vooruitkijken. Dat doen we nu niet. Wij hebben nu een strategische investeringsagenda gemaakt waarbij we tien jaar vooruitkijken. Waarom doen we dat? Precies om de reden die een aantal fracties aangeven, namelijk om op tijd en op een goede manier keuzes te kunnen maken. Dat kunnen keuzes zijn om dingen anders in de tijd weg te zetten. Dat kunnen keuzes zijn om misschien dingen niet of minder te doen en die ons de gelegenheid geven om externe financiering te regelen. Wij hoeven daar nu nog geen besluit over te nemen. Wat we wel vinden is dat we ervoor moeten zorgen dat de raad op een goede manier keuzes kan maken en daarvoor moet je alles weten. Een van de dingen die we doen om dat te bereiken is het integraal afwegen. Dat is heel vaak langsgekomen de afgelopen weken.

01:35:39

Mevrouw Wijnja (wethouder): Dat is eigenlijk niet anders bedoelt... Ik ben blij dat de SP het zei, want het is inderdaad de eerste keer dat we alle opgaven naar de raad sturen om inzichtelijk te maken wat het probleem is wat we met elkaar hebben. Dat relateert ook aan de opmerking van mevrouw Jacobs. Dat is om ervoor te zorgen dat hierover het goede debat gevoerd kan worden. Op het moment dat wij als raad vragen om dit of dat te doen, gaat dat ten koste van capaciteit en kost dat soms geld. Dan moeten we steeds scherper het debat voeren van: wat doen we dan niet? Even plat gezegd en dit is natuurlijk en beetje flauw, maar we proberen in ieder geval duidelijk te maken dat verlanglijstjes indienen gewoon niet kan. Dat kan niet, want dan komen we er niet. Dat is de reden dat we de hele bups en alle puzzelstukjes die we op te lossen hebben naar de raad hebben gestuurd.

01:36:35

Voorzitter: U heeft een korte vraag van mevrouw Jakobs.

01:36:38

Mevrouw Jacobs-Setz (VVD): Dank u, Voorzitter. Zou het dan ook een idee zijn, Voorzitter, als de wethouder bij het verzoeken om dergelijke uitzoek-klusjes of onderzoeken dat wat scherper voorlegt in plaats van enkel het oordeel raad?

01:37:01

Mevrouw Wijnja (wethouder): Ja, dat gaan we wel wat vaker doen. Laat ik het zo formuleren. Ik heb eerder de vraag gekregen van de heer Sijbolts om iets toe te zeggen over voorbeslag. Dat kon ik toen nog niet helemaal doen. Dat komt ook omdat er verschillende partijen betrokken zijn bij die manier van werken. De raad is een van die partijen en het college en de organisatie ook. Met zijn drieën moeten we uitvogelen hoe je dat nou op een goede en fatsoenlijke manier doet. Blijven we tempo houden op de enorme maatschappelijke opgaven die belangrijk zijn? Doe je het op een manier zodat het ook in de toekomst verantwoord is? Het een beetje klinkt alsof sommige partijen denken: die strategische investeringsagenda is een soort hobby-lijst van het college met dingen die ze wil. Een van de constatering is dat we maatschappelijk vastgoed hebben. Dat gaat bijvoorbeeld over het muziekcentrum, sportvoorzieningen en culturele voorzieningen. Die zijn allemaal neergezet, in alle gemeenten overigens, in een bepaalde periode in de vorige eeuw. Bijvoorbeeld in de jaren '60 en '70.

01:38:08

Mevrouw Wijnja (wethouder): Die gebouwen hebben een afschrijvingstermijn en daar hebben we niet voor gespaard. Nou denken sommige mensen misschien: dat een wethouder financiën van GroenLinks over sparen begint. Maar toch is het eigenlijk wel opmerkelijk. Bijvoorbeeld als het gaat over verduurzaming van maatschappelijk vastgoed of verduurzaming van schoolgebouwen, moet ik zeggen. Dat is een enorme opgave waarvan het Rijk zegt: "Ga dat lekker doen", maar er niet het geld bij regelt. Wat wij hebben geconstateerd is dat wij het allemaal in beeld hebben. Dat is bij veel andere gemeenten nog niet zo. Dus voor alle partijen die zeggen dat de gemeente een enorme opgave heeft: alle gemeenten hebben een enorme opgave, maar wij hebben het voor u allemaal opgeschreven. Dat het een soort van groots en onoplosbaar lijkt begrijp ik. Het is echt met de bedoeling om de raad en het college in betere posities te brengen om integraal de goede keuzes te kunnen maken. Dan moet ik even kijken hoever ik ben. Ik moest natuurlijk nog een beetje reflecteren op mijn eigen eerste jaar. Er was een vraag over de aandelen van Enexis: kunnen we die niet gewoon verkopen?

01:39:23

Mevrouw Wijnja (wethouder): Daar is al eerder over gesproken met de provincie. Dat heeft toen niet tot definitieve resultaten geleid. We zouden daar natuurlijk... Als een meerderheid van de raad zegt: ga daar eens verkennende gesprekken voeren. Wat zou dat opleveren en kunnen we daarnaar kijken? Meer kan ik er niet over zeggen. We doen zelf in ieder geval dat voorstel niet. Dus wat ons betreft blijft het vooralsnog zoals het is. Het laatste wat ik kan zeggen is dat ik mezelf liever niet zou willen kwalificeren als iets. Uiteindelijk gaat de raad over hoe wij als college functioneren. De naam die u daaraan wilt hangen laat ik vooral bij de

raad. Daar ga ik zelf niks over zeggen. Wat ik in ieder geval wel weet is dat mensen soms denken dat financiën allemaal heel saai en technisch zijn en dat soort dingen. Eigenlijk is het een van de leukste portefeuilles. Waarom? Omdat het overal over gaat. Het is randvoorwaardelijk over alles, maar het gaat ook echt over politieke keuzes. Daar kun je mee sturen en daar kunnen we als gemeente enorm veel mee. Dat is heel leuk en interessant om te doen. Ik denk soms wel als er nog een knelpunt mijn kant op komt: ik ga heel even onder de tafel zitten, want hoe moeten we dit nou weer oplossen? Zo is het ook.

01:40:54

Mevrouw Wijnja (wethouder): Maar ja, de volgende dag verzinnen we dan weer iets en komen we verder. Het zijn hele grote opgaven, maar ik ben vooral heel blij hoe we dat in gezamenlijkheid doen. Dat zeg ik ook in de richting van uw raad, want ik ben enorm blij met hoe de debatten hier gaan over financiën. Het gaat echt over politieke afwegingen en volgens mij moet dat ook. Eerder vandaag ging het over tegenstellingen benadrukken, zodat mensen weten waar ze op stemmen en waarom ze bij verkiezingen kiezen voor bepaalde partijen. Of het dan links is of extreem-links of ultra-links, ik weet het allemaal niet zo goed. Het is in ieder geval mooi om te zien dat in het debat van de raad heel duidelijk naar voren komt hoe je vanuit verschillende partijen verschillend naar financiën kunt kijken en hoe je dat inzet. Dat wordt in ieder geval in de financiële debatten allemaal altijd heel mooi duidelijk. Daar word ik altijd heel blij van. Dan maakt het niet uit dat wij altijd tot vijf over twaalf in een ruimte worden weggestopt door de mensen die de planning maken. Tot zover, Voorzitter.

01:42:02

Voorzitter: Hartelijk dank. Ik kijk even de raadzaal rond. Zijn er nog mensen die een vraag hadden die niet beantwoord is? Nee, hartstikke mooi. Dan is het tijd om conclusies te trekken. Het raadsvoorstel gaat sowieso door naar de raad van volgende week. Daar kunnen fracties hetzelfde debat nog een keer over doen of een overall beoordeling geven over de rekening. Zijn er fracties die op dit moment al op de besproken deelonderwerpen moties of amendementen overwegen? De Stadspartij, kunt u kort aangeven in welke richting u denkt?

01:42:41

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Aandelen Enexis.

01:42:45

Voorzitter: Zijn er verder nog? Student en Stad.

01:42:51

Mevrouw Goodijk (Student en Stad): Niet specifiek over deze onderwerpen, maar over de effectindicatoren van het programma Veiligheid.

01:42:58

Voorzitter: Dank u wel. D66.

01:43:03

De heer Lo-A-Njoe (D66): Ik dacht dat die vraag alleen ging over deze sessie, maar als het gaat over alle sessies over de dag dan...

01:43:08

Voorzitter: Als het als het goed is heeft elke Voorzitter dat aan het eind van elk debat

gevraagd. Dus zorg ervoor dat de dingen die vooral hierop van toepassing zijn nu gemeld worden. De heer Sijbolts, u heeft er nog een?

01:43:23

De heer Sijbolts (Stadspartij 100% voor Groningen): Ja, Voorzitter, want daar kwam ik in het debat niet aan toe. Dat zal ik volgende week doen, maar ik kan de motie wel vast aankondigen. Ik zal waarschijnlijk een motie indienen voor een benchmark-onderzoek naar de omvang van de ambtelijke organisatie.

01:43:38

Voorzitter: Dank u wel. Daar kunnen we dan volgende week in het debat op ingaan. Dan wil ik u allemaal hartelijk bedanken voor uw aandacht vanavond en een fijne avond wensen verder.